

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه علمیه فاطمیه سلام الله عليها شهرستان رودسر

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

بررسی چگونگی تحول فرهنگ مهدویت

استاد راهنما:

حجت الاسلام والمسلمین آقای ملکی

پژوهشگر:

آمنه رضانی

تابستان ۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

سپاس خدایی را که بر ما منت نهاد به وجود محمد صلی الله علیه و آله وسلم در میان امت های گذشته و قرون سپری شده به قدرت و توانی که از هیچ چیز هر چند بزرگ ناتوان نباشد و هیچ چیز هر چند کوچک از نظرش نهان نماند و ما را خاتم همه ی امت ها قرار داد و بر منکران حق و حقیقت گواه گرفت و ما را از باب ایثار نعمت بر آنان که اندک بودند فزونی بخشید.

حمد خدایی را که اول همه ی آثار هستی از اوست و قبل از او اولی نبوده و آخر است بی آنکه پس از او آخری باشد.

خدایی که دیده ی بینندگان از دیدنش قاصر و اندیشه و فهم وصف کنندگان از وصفش عاجز است .

بار الهی؛ پس درود فرست بر محمد صلی الله علیه و آله که امین وحی تو و بزرگوارتر از تمام خلق تو و بنده ی پسندیده در میان عباد توست؛ آن پیشوای رحمت و غافله سالار خوبی و کلید برکت، چنانکه او جان خویش را برای اجرای فرمان تو به زحمت انداخت.

تقدیم به:

این اثر ناچیز را نخست تقدیم به پیشگاه مقدس ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف و به روان مقدس امیرالمؤمنان علی علیه السلام، فاطمه زهرا سلام الله علیها، زوجین نمونه و دو همسر وفادار و صدیق، که حاصل تلاش هدفمندشان، پرورش فرزندانی برومند همچون امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام، آن که سرزمین کربلا را با خون پاکش آبیاری کرد، و زیرسایه شمشیرها قرآن تلاوت کرد، عشق به مولایش را بر صحیفه دل ها نگاشت و سپس تقدیم به پدر و مادر گرامی ام و همسر که امیدوارم پروردگار عالم رحمت خود را شامل حال آنها بگرداند و از الطاف بیکران خویش بهره مندشان سازد.

تقدیر و تشکر

سپاس ایزد منان را که بدون بذل عنایتش طی طریق میسر نمی گردد او که در پیمودن این راه شوق آموختن را در وجودم بیدار گردانید، باشد که به یاری حضرتش آن چه را آموختم در راه رضایتش و خدمت به مردمانش به کار گیرم.

سپاس از پدر و مادر و همسر که غزل زیبای محبت و ایثارند و بدون وجود دلگرم کننده ایشان، هرگز نمی توانستم گامی به جلو بردارم و سپاس از تمام کسانی که در نوشتن این پژوهش مرا یاری کردند به خصوص حجت السلام والمسلمین آقای ملکی که کمال لطف و همکاری را نسبت به بنده محقق داشتند.

گسترش سریع ارتباطات و نزدیکی جوامع به یکدیگر، امکان گفت‌وگو و تبادل آرا و افکار، استفاده مردم جهان از آخرین اخبار، تعامل و هم‌فکری، بالا رفتن سطح سواد و معلومات، برخی از وجوه مثبت و قابل قبول جهانی شدن است که مدل کامل و مطلوب آن‌ها در حکومت جهانی حضرت مهدی(عج) وجود خواهد داشت. مهدویت اشاره شده در بینش اسلامی (آیات و روایات) به عنوان مدینه فاضله بشر و ظهور منجی موعود لطف و تدبیری الهی برای سرانجام تاریخ است تا آرزوهای بشر در طول قرن‌ها تحقق یابد.

در پایان، برای هرچه بیش‌تر و بهتر پی بردن به عمق غنا و دوراندیشی بینش و تعالیم اسلامی (آیات و روایات) در موضوع سرانجام تاریخ و بشر، پیشنهاد می‌شود این تعالیم که برگرفته از طریق وحی از سرچشمه هستی است، هرچه با عمق و دل‌سوزی بیش‌تری مورد بررسی قرار گیرد تا در نتیجه این تحقیقات و پژوهش‌ها، زوایای گوناگون و مختلف حکومت جهانی حضرت مهدی(عج) (مهدویت) بهتر و بیش‌تر آشکار شده و در نهایت انسان‌های تشنه حقیقت دنیا را هرچه بیش‌تر با این تعالیم ناب آشنا نماییم.^۱

^۱ همان، ص ۱۱۲.

فهرست منابع

- قرآن کریم

- نهج البلاغه.

منابع فارسی:

۱- امینی گلستانی، محمد، «سیمای جهان در عصر امام زمان (عج)»، جلد اول، چاپ دوم، قم:

انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶.

۲- _____، «سیمای جهان در عصر امام زمان (عج)»، جلد دوم، چاپ دوم، قم:

انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶.

۳- الکورانی، علی، عصر ظهور، ترجمه مهدی حقی، ج ۱، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۷.

۴- بهروز لک، علیرضا، سیاست و مهدویت، قم، آینده روشن، ۱۳۸۴.

۵- بنی هاشمی، محمد، معرفت امام عصر، ج ۱، چاپ دوم، انتشارات کتب معارف، ۱۳۷۷.

۶- تونه ای، مجتبی، موعودنامه، قم، انتشارات میراث ماندگار، بی تا.

۷- جمعی از محققین مرکز تخصصی مهدویت، محمدرضا مجیری، جلد دوم، چاپ یازدهم، قم:

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)، سال ۱۳۹۰.

۸- _____، ویراستار: محمدرضا مجیری، جلد اول، چاپ چهاردهم، قم: بنیاد

فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)؛ مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۹۱.

۹- حاجی ده آبادی، محمدعلی، درآمدی بر نظام تربیتی اسلام، چاپ اول، انتشارات مرکز جهانی

علوم اسلامی، ۱۳۷۷.

- ۱۰- حسینی، سید سعید، «آینده بشریت از دیدگاه شهید مطهری»، چاپ دوم، قم: انتشارات آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
- ۱۱- حکیمی، محمدرضا، «خورشید مغرب»، چاپ ۲۸، قم: دلیل ماه، ۱۳۸۲.
- ۱۲- _____، «عصر زندگی» (پژوهش در انقلاب جهانی مهدی (عج) و چگونگی آینده انسان و اسلام)، چاپ هشتم، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۴.
- ۱۳- خلجی، محمدتقی، تشیع و انتظار، قم: انتشارات میثم تمار، ۱۳۷۸.
- ۱۴- خدامراد، سلیمان، درسنامه مهدویت، ج ۳، قم: بنیاد فرهنگی مهدی موعود (عج)، ۱۳۸۹.
- ۱۵- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۲.
- ۱۶- رجایی، فرهنگ جهانی شدن وضعیت بشری و تمدن اطلاعات، ترجمه عبدالحسین آذرنگ، تهران، نشر آگه، ۱۳۸۰.
- ۱۷- شایان مهر، علیرضا، دائره المعارف تطبیقی علوم اجتماعی، ج ۱، تهران، انتشارات کیهان، ۱۳۷۷.
- ۱۸- صدوق، محمدبن علی، کمال الدین، ترجمه منصور پهلوان، ج ۲، قم: مسجد جمکران، ۱۳۸۰.
- ۱۹- طبسی، نجم الدین، «نشانه هایی از دولت موعود»، چاپ دوم، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۵.
- ۲۰- قزوینی، سید محمد کاظم، «امام مهدی (عج) از ولادت تا ظهور»، مترجم علی کرمی - سید محمد حسینی، چاپ دوم، قم: بی تا، ۱۳۷۸.
- ۲۱- نکویی سامانی، مهدی، دین و فرآیند جهانی شدن، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۶.
- ۲۲- کمالی، علی اکبر، بررسی مفهوم جامعه پذیری سیاسی، ج ۱، چاپ دوم، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴.
- ۲۳- کاستلز، مانوئل، عصر اطلاعات، اقتصاد، جامعه و فرهنگ، ترجمه افشین خاکباز، حسن چاویشان، ج ۱، چاپ دوم، بی جا، ۱۳۸۰.

- ۲۴- کارگر، رحیم، «آینده جهان» (دولت و سیاست و اندیشه مهدویت)، چاپ دوم، تهران: بنیاد فرهنگي حضرت مهدي موعود، ۱۳۸۷.
- ۲۵- متقي زاده، زينب، «جهاني شدن و فرهنگ مهدي»، چاپ اول، تهران: بنياد فرهنگي حضرت مهدي موعود (عج)، سال ۱۳۸۸.
- ۲۶- مجلسي، محمد باقر، مهدي موعود، ج ۱۳، چاپ ۱۸، دارالکتب الاسلامي، بي تا.
- ۲۷- محمدي اشتهاري، محمد، «حضرت مهدي (عج) فروغ تابان ولايت»، چاپ پانزدهم، قم: انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۷.
- ۲۸- مکارم، محمدحسن، مدينه فاضله در متون اسلامي، قم، دفتر تبليغات اسلامي، ۱۳۷۷.
- ۲۹- مکارم شيرازي، ناصر، «حکومت جهاني مهدي (عج)»، چاپ پنجم، قم: نسل جوان، ۱۳۸۶.
- ۳۰- معين، محمد، فرهنگ فارسي معين، چاپ نهم، تهران، اميرکبير، ۱۳۷۵.
- ۳۱- کيت نش، جامعه شناسي معاصر، ترجمه محمد تقی دافروز، چاپ اول، تهران، کوير، ۱۳۸۴.
- ۳۲- واترز، ماکلوم، جهاني شدن، ترجمه اسماعيل گيوي، سياوش مريدي، چاپ اول، تهران، سازمان مديريت صنعتي، ۱۳۷۹.
- ۳۳- هدايتي فخر داود، ابوالفضل، «زندگي و رهبري امام مهدي (ع)»، چاپ دوم، قم: شهریار، ۱۳۷۹.
- ۳۴- هلالی، سليم بن قيس، اسرار آل رسول (ص)، مترجم ابراهيم نداف زاده، قم، عطر ياس، ۱۳۸۶.
- منابع عربي:
- ۳۵- راغب اصفهاني، حسين بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، ج ۱، چاپ اول، انتشارات صادق، ۱۳۸۷.
- ۳۶- ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، ج ۱، قم، نشر ادب حوزه، ۱۴۰۵ ق.
- ۳۷- جعفري، محمدتقي، نهج البلاغه، ج ۲۳، چاپ سوم، تهران، انتشارات فرهنگ اسلامي، ۱۳۷۶.

- ۳۸- جوينی خراسانی، ابراهيم بن محمد، فرائدالمسطین، ج ۶۲، چاپ ۱۹، موسسه المحمدی، بیروت، ۷۳۰ق.
- ۳۹- حر عاملی، محمد بن حسن، اثبات الهدا، ج ۵، قم، چاپخانه علمیه، ۱۱۰۴ق.
- ۴۰- شیخ مفید، محمد بن محمد، الاختصاص، بی جا، بی تا.
- ۴۱- شریف رضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه، ترجمه دشتی، چاپ سوم، قم، اندیشه، هادی، ۱۳۸۵.
- ۴۲- صدوق، محمد بن علی، علل الشرایع، ج ۱، چاپ اول، قم، مکتبه الداوری، بی تا.
- ۴۳- صافی گلپایگانی، لطف الله، منتخب الاثر، قم، موسسه السیده المعصومه، ۱۴۱۱ق.
- ۴۴- فراهیدی، خلیل ابن احمد، کتاب العین، ج ۴، بیروت، دارالمهجر، ۱۴۰۹ق.
- ۴۵- قمی، عباس، کلیات منتهی الآمال، زندگی و شرح احوال چهارده معصوم(ع)، چاپ سوم، انتشارات بوستان کتاب، ۱۳۸۵.
- ۴۶- کلینی، یعقوب، الکافی، ج ۱، چاپ چهاردهم، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۶.
- ۴۷- کشفی، جعفر، تحفه الملوک، ج ۱، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۱.